

ב"ה

התזרה משפחה

ספר בראשית
מבאר ומאיר לילדי ישראל

איורים: שמשון קוטלובסקי

148.....	המלאך המשחרר
154.....	ריח גו עדן
160.....	בידים ריקות
166.....	גבורת יעקב
174.....	לבן הרמאי
188.....	התשובה הנכונה
194.....	למען העניים
202.....	קבר רחל
212.....	אח תמורת נעלים
220.....	מה לחש יוסף
226.....	חלומות השירים
236.....	שבעים מדרגות
242.....	שלושה חקים
252.....	גביע הקסם
258.....	כשיהודה כועס
264.....	שיר הבשורה
272.....	המשקוף התרומם
280.....	רואה רחוק
286.....	סדר המסע
290.....	מעגל הכתרים

ספורי תז"ל מצירים

22.....	האדם מול המלאכים
30.....	ריב האחים
38.....	נח הממציא
46.....	האריזות שומרים
54.....	מה הזקית אוכלת?
62.....	מגדל לשמים
72.....	מנפץ האלילים
78.....	חרבות מתעופפות
86.....	דמעותיה של שרה
98.....	בית המשפט של סדום
104.....	למי תודה
114.....	לעמד בנסיון
120.....	המערה העתיקה
128.....	שושנה בין הקוצים
134.....	שלושה נסים
142.....	מרק עדשים

פרשת בראשית

בְּרִיאַת הָעוֹלָם

ביום הראשון לבריאה נבראו השמים והארץ. בתחלה הייתה הארץ ריקה ושוממה וחשך שרר בה. אלקים ברא את האור, וכך נוצר ההבדל בין יום ובין לילה.

- א **בְּרִאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:**
בתחלת מעשה הבריאה, כאשר אלקים ברא את השמים ואת הארץ -
- ב **וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֵהוֹ וּבָהוּ וְחָשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְדַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמַּיִם:**
הייתה הארץ ריקה ושוממה. חשך שרר על פני המים, ורוחו של אלקים רחפה מעליהם.
- ג **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי אוֹר וַיְהי־אוֹר:**
כשִׁרְצָה אֱלֹקִים לְבַרֵּא אֶת הָאוֹר, אָמַר: "יְהי אוֹר!", וְנוֹצַר הָאוֹר.
- ד **וַיֹּרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ:**
רָאָה אֱלֹקִים שֶׁהָאוֹר טוֹב, וְהִפְרִיד אוֹתוֹ מִן הַחֹשֶׁךְ. מִעַתָּה בַּיּוֹם יִהְיֶה אוֹר וּבַלַּיְלָה חֹשֶׁךְ.
- ה **וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד:**
לְחַלֵּק הַיּוֹמָה שֶׁהָאוֹר מְאִיר בּוֹ קָרָא אֱלֹקִים בְּשֵׁם 'יוֹם', וּלְזִמּוֹן שֶׁבוֹ שׁוֹרֵר חֹשֶׁךְ קָרָא 'לַיְלָה'. הַיּוֹמָה מִתְחִילָה בַּעֲרֵב, וְכַאֲשֶׁר עָבְרוּ עָרֵב וּבֹקֶר נִשְׁלַם יוֹם אֶחָד.

עֲשִׂית הָרְקִיעַ

ביום השני נוצר הרקיע, המבדיל בין המים העליונים למים שעל הארץ.

- ו **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מִבְדֵּיל בֵּין מַיִם לַמַּיִם:**
בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי אָמַר אֱלֹקִים: "יִוצַר רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְהָרְקִיעַ יַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם שֶׁמַּעַל הַשָּׁמַיִם לַמַּיִם שֶׁעַל הָאָרֶץ."
- ז **וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מַעַל לָרָקִיעַ וַיְהי־כֵן:**
אֱלֹקִים יָצַב אֶת הָרָקִיעַ, וְהִבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם שֶׁמִּתַּחְתּוֹ וּבֵין הַמַּיִם שֶׁמַּעְלָיו. כֵּן אָמַר - וְכֵן נַעֲשָׂה.
- ח **וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:**
לָרְקִיעַ קָרָא אֱלֹקִים 'שָׁמַיִם', וּבִכְךָ נִשְׁלְמָה מְלַאכְת הַיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁל הַבְּרִיאָה.

בְּרִיאַת הַיַּמִּים וְהַצִּמְחִים

ביום השלישי לבריאה רכז הבורא בתוך האוקיינוסים את המים שהציפו את הארץ, והיבשה התגלתה. באותו יום גם ברא את הצמחים.

- ט **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם אֶחָד וְתִרְאָה הַיַּבֵּשָׁה וַיְהי־כֵן:**
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי אָמַר אֱלֹקִים: "יִאֲסְפוּ כָּל הַמַּיִם שֶׁעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֶל מָקוֹם אֶחָד, וְהָאֲדָמָה תִּחְשָׁךְ"; כֵּן אָמַר וְכֵן הָיָה.
- י **וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבֵּשָׁה אֶרֶץ וּלַמְּקוֹה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֹּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב:**
לַיַּבֵּשָׁה קָרָא אֱלֹקִים 'אֶרֶץ' וּלְמַאגְרֵי הַמַּיִם הָעֲנֻקִּים קָרָא 'יַמִּים', וְהַתּוֹצָאָה מִצָּאָה חֵן בְּעֵינֵי הַבּוֹרָא.
- יא **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשֵׂא עֵשֶׂב מִזֵּרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לַמִּינֹה אֲשֶׁר זָרְעוּבֹ עַל־הָאָרֶץ וַיְהי־כֵן:**
בְּאוֹתוֹ יוֹם אָמַר אֱלֹקִים עוֹד: "תִּצְמִיחַ הָאָרֶץ עֵשֶׂב רַבִּים שִׂיכְסוּ אוֹתָהּ, וְכִמּוֹכֵן תּוֹצִיא עֵצִי פְרִי שִׁמְהֶם יִצְמְחוּ עוֹד עֲצִים מֵאוֹתוֹ מִיָּן". וְאִמְנָם כֵּן הָיָה.
- יב **וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשֵׂא עֵשֶׂב מִזֵּרִיעַ זֶרַע לַמִּינֹהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זָרְעוּבֹ לַמִּינֹהוּ וַיֹּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב:**
הָאָרֶץ הִצְמִיחָה דְּשֵׂא - מִרְבֵּד יֶרֶק שֶׁל עֵשְׂבִים נוֹשָׂאֵי זֶרַעִים, שִׁמְהֶם יִצְמְחוּ עוֹד עֵשְׂבִים. מִן הָאֲדָמָה גַּם יִצְאוּ עֲצֵי פְרִי, שִׁבְכֵרוֹתֵיהֶם גִּרְעִינִים, וְהֵם יִהְיוּ בַּעֲתִיד לַעֲצִים חֲדָשִׁים. גַּם זֶה מִצָּא חֵן בְּעֵינֵי הַבּוֹרָא.
- יג **וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:**
חֲלָפוּ עוֹד עָרֵב וּבֹקֶר וְנִסְתַּמּוּ הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי.

ספור שנותן תשובה

ראיתם פעם ספר של חקים שמתחיל בספורים? בדרך כלל אין דבר כזה. בספר של חקים כתובות הוראות - מה עושים, איך עושים, מה לא עושים.

גם התורה היא ספר של חקים, ובה כתובות המצוות שעלינו לקיים. אם כן, למָה התורה מתחילה בספור - ספור הבריאה?

מסבירים חכמינו שהתורה מתחילה בספור הבריאה כדי להבהיר את זכותו של עם ישראל על ארץ ישראל. אם יבואו אמות העולם ויטענו כלפינו: "גזלנים אתם! גזלתם את הארץ משבעת עמי כנען שישבו בה!" - נשיב להם: "העולם כלו שייך לבוֹרָא. הוא ברא את כל הארצות. בימי קדם נתן את הארץ לעמי כנען, ואחר־כך לקח אותה מהם ונתן אותה לעם ישראל".

(על־פי בראשית רבה, פרשה א)

יצירת המאורות

ביום הרביעי תלה הבורא את השמש והירח במסלולם ברקיע, וקבע שהשמש תאיר ביום והירח בלילה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם
לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאוֹת
וּלמוֹעֲדִים וְלַיָּמִים וּשְׁנָיִם:

וְהָיוּ לְמֹאזְרוֹת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־
הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים
אֶת־הַמָּאֹר הַגָּדוֹל לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־
הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת
הַכּוֹכָבִים:

וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר
עַל־הָאָרֶץ:

וּלְמִשְׁלַל בָּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וַיְהִי־כֵן בֵּין הָאֹר
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב:

וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם רִבְעִי:

ביום הרביעי אמר אלקים: "בשמים יהיו גופים מאירים, שיבדילו בין היום ובין הלילה. הם גם יקבעו את התאריכים, את הימים ואת השנים".

עוד אמר אלקים: "הגופים האלה יתלו בשמים, ומשם יאירו את הארץ". וכך היה.

אלקים יצר שני גרמי שמים שמאירים את הארץ. הגדול שבהם הוא השמש, שמאירה ביום, והקטן - הירח, שמאיר בלילה. אלקים ברא גם את הכוכבים.

את השמש, הירח והכוכבים הציב אלקים בשמים, ומשם הם מאירים את הארץ.

השמש והירח קובעים מתי יום ומתי לילה, ומספרים בין זמן האור לזמן החשכה. הדבר מצא חן בעיני הבורא.

חלפו עוד ערב ובקר ונסתים היום הרביעי.

בריאת הדגים והעופות

ביום החמישי נבראו יצורי המים ועופות השמים, וזכו לברכה מיוחדת - שיתרבו וימלאו את העולם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ נֶפֶשׁ
חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רִקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם:

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת
כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה | הַרְמִשֶׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ
הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם וְאֵת כָּל־עוֹף כָּנָף לְמִינֵיהֶם
וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב:

ביום הזה ברא אלקים את הדגים הגדולים שבים ואת כל מגון היצורים החיים במים, וכמו כן את העופות והצפורים למיניהם. התוצאה מצאה חן בעיני אלקים.

וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ
אֶת־הַמַּיִם בַּיָּמִים וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ:
וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם חַמִּישִׁי:

חלפו עוד ערב ובקר ונסתים היום החמישי.

בריאת חיות הארץ והאדם

ביום הששי נבראו היצורים החיים ביבשה. בסוף מעשה הבריאה ברא הבורא את האדם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה
לְמִינָהּ בַּהֶמָּה וְרֶמֶשׂ וְחַי־תָּאֲרָץ לְמִינָהּ
וַיְהִי־כֵן:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־חַיֵּי הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֵת
הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל־רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה
לְמִינָהּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
בְּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׁ
עַל־הָאָרֶץ:

כוחו של אדם יחיד

"מה אני שווה? בסך הכל אני אדם אחד, ויש עוד מיליארדי בני אדם בעולם". כך יכול האדם לחשוב.

ספור הבריאה מלמד אותנו מה כוחו של אדם אחד. כאשר ברא הבורא את האדם - ברא אותו יחיד. אדם הראשון היה האדם היחיד בעולם, ורק אחר כך נוצרה חוה והחלו להוליד להם ילדים.

למה נברא האדם יחיד? כדי שכל אחד ואחד מאתנו ירגיש כאילו הוא האדם היחיד בעולם. שכל אדם יחשב: העולם כלו תלוי בי, וכל פעולה שלי יכולה להביא ברכה לעולם כלו.

ועוד סבה: שנגדע כי כל המציל נפשו אחת, כאילו הציל עולם מלא.

(על פי סנהדרין, פרק ד, משנה ה)

כז ויברא אלהים | את־האדם בצלמו בצלם
אלהים ברא אותו זכר ונקבה ברא אתם:

כח ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו
ורבו ומלאו את־הארץ וכבשה ורדו בדגת
הים ובעוף השמים ובכל־חיה הרמשת
על־הארץ:

כט ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את־כל־
עשב | זרע זרע אשר על־פני כל־הארץ
ואת־כל־העץ אשר־בו פרי־עץ זרע זרע
לכם יהיה לאכלה:

ל ולכל־חית הארץ ולכל־עוף השמים ולכל |
רומש על־הארץ אשר־בו נפש חיה את־
כל־יורק עשב לאכלה ויהי־כן:

לא וירא אלהים את־כל־אשר עשה והנה־טוב
מאד ויהי־ערב ויהי־בקר יום הששי:

באה שבת

בסוף היום הששי נסתיימה מלאכת הבריאה, ובא היום השביעי שבו שבת
הבורא מכל המלאכה. הוא בברך את היום הזה וקבע שיהיה יום קדוש.

א ויכלו השמים והארץ וכל־צבאם:

השלמה מלאכת בריאת השמים והארץ וכל
פירטי הבריאה.

ב ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר
עשה וישבת ביום השביעי מכל־מלאכתו
אשר עשה:

עם כניסת היום השביעי סים אלקים לברא
את העולם, והוא שבת מכל מלאכת הבריאה
שברא.

ויכל אלהים ביום השביעי: מה היה העולם חסר? - מנוחה. באת שבת, באת
מנוחה, בלתה ונגמרה המלאכה.

ג ויברך אלהים את־יום השביעי ויקדש
אתו כי בו שבת מכל־מלאכתו אשר־ברא
אלהים לעשות:

ספור בריאת האדם

עכשו התורה מרחיבה כיצד נברא האדם. תחלה יצר הבורא את גופו מעפר
ולאחר מכן הכניס בו נשמה. לאחר שנברא הושם האדם בגן העדן.

ד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם
ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים:

ה וכל | שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל־
עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר
יהוה אלהים על־הארץ ואדם אין לעבד
את־האדמה:

ו ואד יעלה מן־הארץ והשקה את־כל־פני
האדמה:

ז וייצר יהוה אלהים את־האדם עפר מן־
האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי
האדם לנפש חיה:

האדם נברא בשני שלבים: תחלה יצר אלקים את
צורת גופו באמצעות עפר שנלקח מן האדמה.
אחר־כך נפח לתוכו את הנשמה הרוחנית. כך
נהפך האדם ליצור בעל דעת ותבונה.

בן־הזוג של השבת

אף אחד אינו אוהב להיות לבד, בלי בן־זוג. נכון?

גם השבת באה בטענה לבוא: את כל היצורים בראת זוגות־זוגות. ימי
השבוע נוצרו בזוגות - ראשון ושני, שלישי ורביעי, חמישי וששי, ואלו
אני נשארתי בלי בן־זוג!

אמר לה הבורא אל תדאגי, גם לך יהיה בן־זוג - עם ישראל יהיה בן־זוגי. כאשר
ישמרו בני ישראל את השבת, תהיו זוג משלם.

(על־פי בראשית רבה, פרשה יא)

הוסיף הבורא ושאל: "ואני, מה שמי?"

השיב האדם: "לך קוראים 'אֲדָנִי', מפני שאתה אדון על כל היצורים."

פנה הבורא אל המלאכים ואמר: "רואים אתם, הלוא אמרתי לכם שהאדם חכם מכם!"

(על-פי במדבר כה, פרשה יט, ג)

העביר הבורא לפני המלאכים את היצורים שברא ואמר להם: "תנו בבקשה שמות ליצורים האלה. אמרו לי איך צריך לקרוא לכל אחד ואחד מהם."

לא ידעו המלאכים לתת שמות מתאימים לבעלי החיים. ואז העביר הבורא את בעלי החיים האלה לפני האדם ובקש ממנו לתת להם שמות.

אמר האדם: "זה שור. זה אריה. זה סוס. זה חמור. זה גמל. זה נשר". כך נתן שמות מתאימים לכל היצורים שנבראו.

שאל הבורא את האדם: "ואתה, מה שמך?"

אמר האדם: "לי מתאים לקרוא 'אדם', מפני שנבראתי מן האדמה."

הָאָדָם מוֹל הַמַּלְאָכִים

יצורים התעופפו באויר, ועל היבשה התהלכו בהמות וחיות, זוחלים וחרקים.

רק אדם טרם היה בארץ.

ואז אמר הבורא למלאכי המרום: "עכשו אני הולך לברא אדם. בצלם אלקים אברא אותו".

שאלו המלאכים: "מה טיבו של אדם זה?"

אמר להם הבורא: "הוא חכם גדול מכם."

התפלאו המלאכים. איך יתכן שאדם, שנברא מעפר, יהיה חכם ממלאכי המרום? אמר להם הבורא: "אעשה לכם ולאדם מבחן, ונראה מי חכם ממי."

זה היה ביום הששי לבריאת העולם. כבר נבראו השמים והארץ. המים כבר נסו באוקיינוסים ובימים. השמש, הירח והכוכבים נעו במסלוליהם בשמים. מהאדמה החלו לצמוח עשבים, פרחים ועצים. דגים שחו במים,

